

Traumeskolen

Dansken Jens Ove Andreasen har jobbet med traumeskader i 50 år snart. Han begynner å forstå litt av det, sier han.

Men nå gjør han hva han kan for å gjøre seg selv overflødig. I høst lanseres nettstedet Dental Trauma Guide som tar for seg alt man trenger å vite for å behandle traumepasienter. Og snart kommer han til Oslo for å kurse allmennpraktikerne. Det skjer i Oslo Kongressenter i januar.

– Kan alle allmennpraktikere behandle traumeskader?

– I utgangspunktet ja. Det vil jeg absolutt si. Likeledes vil jeg hevde at 90 prosent av traumepasientene kan behandles hos allmennpraktiker alene. Det er altfor mange tannleger som er redde for eller av andre grunner lar være å behandle traumeskader etter den første akuttbehandlingen. De sender heller pasienten videre, fordi de tror det blir for innviklet å behandle videre selv. Det er etter min mening unødvendig i de aller fleste tilfeller. Det er ikke vanskelig, nemlig, å behandle disse skadene. Bare man vet hva man skal gjøre.

Og det kan Jens Ove Andreasen fortelle deg. Skade for skade, og steg for steg. Han snakker om sårheling etter traumer og komplikasjoner ved sårheling. Kronefrakturer og rotfrakturer. Luksasjoner og utslåtte tenner. Han vet alt om diagnose og prognose, for både tann, pulpa og rot.

– I en befolkning på størrelse med den norske oppstår det rundt regnet mellom 40 og 50 tusen ulykker på årsbasis som involverer tennene. Jeg vet ikke eksakt tall for Norge, fordi det vil variere litt fra land til land, blant annet avhengig av hvor stor andel av befolkningen som bor henholdsvis i byer og på landet, og også av størrelsen på

Jens Ove Andreasen guider deg gjennom traumebehandlingssjungen.

byene. Men antallet tilfeller vil ligge rundt det jeg har anslått på bakgrunn av befolkningens størrelse.

– Det vil si at det er et betydelig antall skader det er snakk om. På verdensbasis snakker vi om 60 millioner skader i året. Mange av dem har med ferdsel og trafikk å gjøre, ikke minst sykling. Dessuten oppstår mange skader under lek og som følge av fall. I Danmark koster disse skadene oss 500 millioner danske kroner i året.

Vi snakker altså om et stort antall tilfeller og store pengebeløp. Det er klart det blir store penger å spare også, ved å gi best mulig opplæring i riktig behandling av disse skadene.

Det er det Jens Ove Andreasen blant annet driver med. Han vil gjøre allmennpraktikeren sikrere i sitt møte med traumeskadene. Problemet kan nemlig synes overveldende når man møter det.

Med ni ulike muligheter når det gjelder brudd og seks forskjellige definte måter å slå tennene på, er man fort oppe i 54 ulike varianter av situasjoner man kan stå overfor. Disse har

igjen to eller tre ulike behandlingsalternativer.

– Det er ikke noe å si på at tannlegen kan få panikk, eller at han eller hun griper til en tilfeldig behandlingsmåte. Det er heller ikke noe underlig at den fremgangsmåten som er blitt valgt, ofte viser seg å ikke ha vært den beste. Min oppgave blir å vise hvordan man manøvrerer sikrere i disse situasjonene. Det er det jeg holder kurs om, og det er dette jeg er så opptatt av å formidle gjennom det nyutviklede Dental Trauma Guide på Internett.

Han har arbeidet ved det danske Rigshospitalets Tand-, Mund- og Kæbekirurgiske Klinik i København i så og si i hele sitt yrkesaktive liv. Her har han sett og behandlet alt som kan oppstå av skader på tenner og kjeve mange mange ganger. Dessuten var han så heldig å starte sin karriere under den legendariske Jens Jørgen Pindborg, som var opptatt av at forskningen skulle ta fart. Yngstemann på laget den gangen, fikk ansvaret for dette med traumer. Både arbeidsfeltet og entusiasmen til Andreasen har holdt seg i snart 50 år.

Det er blitt 10 lærebøker av det, som kommer ut i opplag etter opplag, og som er oversatt til flere språk. Vi snakker også om grunnleggeren av, og den første presidenten i International Association of Dental Traumatology (IADT). Han er æresdoktor ved flere europeiske universiteter og en stadig vekkt etterspurt foredragsholder og kursgiver.

Vi møter ham på kontoret ved Rigshospitalet en solskinsdag i begynnelsen av september, samme dag som han skal reise til London for å kurse et team som skal være i beredskap i tilfelle tann- og kjeveskader under de olympiske leker der i 2012.

– Jeg gleder meg også til å komme til Norge igjen. Det kommer til å bli en interaktiv dag. Jeg vil gjerne at det stilles mange spørsmål. Så ser vi på de ulike tilfellene sammen og finner ut av hvordan de skal behandles. Dessuten kommer jeg til å si en god del om det nye nettstedet vi skal lansere nå i høst. Tannlegene som kommer på kurs får med seg et godt verktøy der, som de kan konsultere og bruke videre når de skal arbeide med traumepasienter.

Han viser oss testversjonen av nettstedet som han har lagt enormt mye arbeid i å utvikle. Her finner man alt man trenger å vite når ulykken er ute.

Hvordan diagnostisere og hvordan gå frem, samt prognosen etter ett år, etter fem år og etter ti år. Traumebehandling er et langt lerret å bleke. Og alle kan klare det, sier en av verdens fremste eksperter. Møt opp i Oslo Kongressenter i januar, så får du se og høre selv.

Tekst og foto: Ellen Beate Dyvi